

Nr. 5. 6. ÅRGANG FEBRUAR 1998.

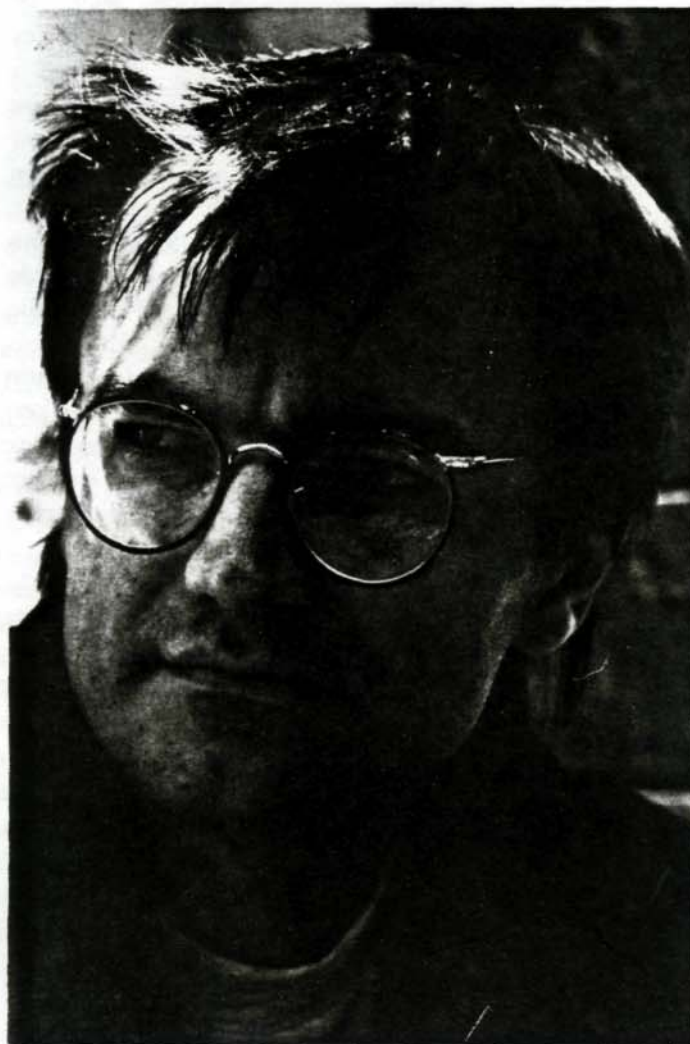
Kunst

omkring trolden

Informationsavis fra Museums- og kunstforeningen for Vejen og omegn

Thomas Kjellerup koncert på Vejen Kunstmuseum

Thomas Kjellerup

Thomas Kjellerup har holdt fast i sin egen stil, siden han udgav sin første plade for ti år siden. Den 38-årige vestjyde har ikke mindre end otte pladeudgivelser bag sig og et stort antal koncerter overalt i landet.

Hans gennembrud skete med "Anni's sang", der banede vej for andre iørefaldende sange som bl.a. "Dage som denne".

Torsdag d. 26. februar kl. 19.30 giver Thomas Kjellerup koncert på Vejen Kunstmuseum med sin akustiske guitar og en perlerække af smukke sange. Mange af disse er skrevet af Thomas Kjellerup selv i sene nattetimer efter en lang tur langs havet. De er alle iørefaldende og harmoniske.

Han spiller på romantiske og stemningsfulde strenge med overvejende stilfærdige og balladeagtige viser. Hans musik appellerer til et bredt publikum. Nogle af hans viser og sange er næsten blevet landeplager. I de sidste tre år har der været udsolgt til alle hans koncerter.

Der er forsalg af billetter i Svends Kiosk, Nørregade 62, Vejen. Tlf. 75 361408.

Billetpriserne er for medlemmer af kunstforeningen kr. 100,- For øvrige kr. 125,-

Musik ved åbning

I forbindelse med fernisering og legatoverrækkelsen ved Poul Winther udstillingen på Vejen Kunstmuseum iørdag d. 28. februar kl. 15, underholder pianisten Lars Boye Jensen med Gershwin melodier.

Thorvald Bindesbøll og dansk Kunstnerkeramik

Perioden 1890 - 1920 blev en florissant tid for dansk kunstnerkeramik med Thorvald Bindesbøll som den markante skikkelse. Bindesbøll arbejdede i og inspirerede de fleste af tidens keramiske værksteder...

Kähler-fabrikken i Næstved var grundlagt i 1839 som et ordinært pottemager-og kakkelovnmageri af Joachim Christian Herman Kähler, men blev, sideløbende med Utterslev-værkstedet i 1880'erne og 1890'erne, det væsentlige kunstnerkeramiske center i Danmark ...

Allerede i 1880'erne kom H.A.Brendekilde til fabrikken, og han fik L.A.Ring med sig. Rings tilstedeværelse havde betydning for miljøet, alene af den grund at hans personlighed og kunstneriske integritet var magnetisk...

De afgørende stilskabere hos Kähler i tiden og langt ind i det 20. århundrede var imidlertid først Karl Hansen Reistrup, og siden Svend Hammershøi, der var elev af Bindesbøll og i flere år arbejdede som hans assistent. Karl Hansen Reistrup havde titel som Kählerværkstedets "kunstneriske" leder. En status han opnåede gennem succes på Den Nordiske Industri-, Landbrugs-, - og Kunstudstilling, hvor han udstillede på Kählers stand, og ikke mindst på Verdensudstillingerne i Paris år 1889 og år 1900, hvor han opnåede flere priser og solgte sin ørnefrise til museet i Sévres. Karl Hansen Reistrup var oprindelig uddannet billedhugger og dekorations-og bataille-maler, men udviklede med en gotisk fantasikraft en horde af højst dekorative, livfulde og formmæssigt dristige og opfindsomme stykker keramik med et rigt udvalg af dyreskulpturer, skåle og krukker som specialitet. Hans fortjeneste lå også i hans evne til at få keramikken op i stort format, som i hans keramiske billedfriser forlenedes med de illustrative egenskaber, der ellers var bundet i dekorations-og freskomaleriet. Hans glaserede keramiske frise og plademosaikker blev en del af epokens arkitekturmonster, hvad Rådhuset og Glyptoteket i København nød godt af, og Århus Teater, hvis fronton er prydet af Reistrup. Karl Hansen Reistrups gennemslagskraft i tiden og eftertiden er at sammenligne med Bindesbølls.

Sat overfor Reistrup og Bindesbøll er Svend Hammershøi keramikens elegiker. I 1902 skrev han i sin dagbog: "Jeg stræber efter en rolig og harmonisk linjevirkning. Bindesbøll er kraftig, bevægelig, saftfuld, djerv. Vi er meget forskellige som mennesker og bliver det også som kunstnere." Ordene var profetiske. Det tog Svend Hammershøi små ti år at komme ud af mesterens skygge og finde sin egen stil. Men da det skete, var resultatet forbløffende. Fra omkring 1910 skabte Svend Hammershøi serier af krukker, skåle og vaser af en uset originalitet. Han overførte den arkitektoniske enkelhed og stemningsbårne åndfuldhed, der kendes fra broderen Vilhelms og hans eget maleri til keramikken. Rensede udtrykket for fortælling og illustrative ansatser. Ved at

koncentrere sit udtryk om en enkel, præcis ornamentik og form: Bladornamentikken, søjleornamentikken og profilen bygger Svend Hammershøi sin æstetik op på gentagelsen. Ikke som monotoni, men som kammermusikalske variationer af en egen sublim skønhed. Det samme gælder hans i den forstand begrænsede valg af glasurer: Den gule blyglasur, den røde lüstre, den turkisblå og den askegrå, hvis han da ikke helt vælger at forlade glasuren til fordel for rødlerets matte tone, hvori ornamentikken står skarpt og kontureret. Det er ingen overdrivelse at kalde Svend Hammershøis keramik åndfuld.

I 1870'erne havde også Hjorths keramikværksted tilknyttet kunstnerne Holger Drachmann og Kristian Zartmann for at forny motiverne på deres semiantikke græske og italienske terracotta-vaser. Men det egentlige nybrud inderfor kunstnerkeramikken fandt sted i 1880'ernes begyndelse, hvor arkitekten Andreas Clemmensen sammen med Thorvald Bindesbøll fik kontakt til Johann Wallmanns pottemageri i Utterslev. Clemmensen havde lært sgraffito-teknikken under en rejse til Italien, og den brød vej til en ny form for dekoration og ornamentik i dansk kunst. Teknikken består i, at ornamenteringen antydes ved opkradsning og ridsning, hvorefter leroverfladen dækkes med et tyndere lag såkaldt begitteler, så motiver og ornamentering fremstår i et reliefagtigt mønster.

Med til Utterslev kom i løbet af 1880'erne kunstnere som August Jerndorff og Theodor Philipsen, der længe havde eksperimenteret med keramikken, og så et helt lille guldalder-kompleks i form af maleren P.C.Skovgaards børn, Joakim, Niels og Suzette, og maleren Constantin Hansens datter, Elise. Resultatet blev serier af krukker, fåde og relieffer, hvis brugsværdi efterhånden blev overskygget af deres ypperlige æstetik, så de fik karakter af unika-arbejder. Utterslev-gruppens virke balancerede

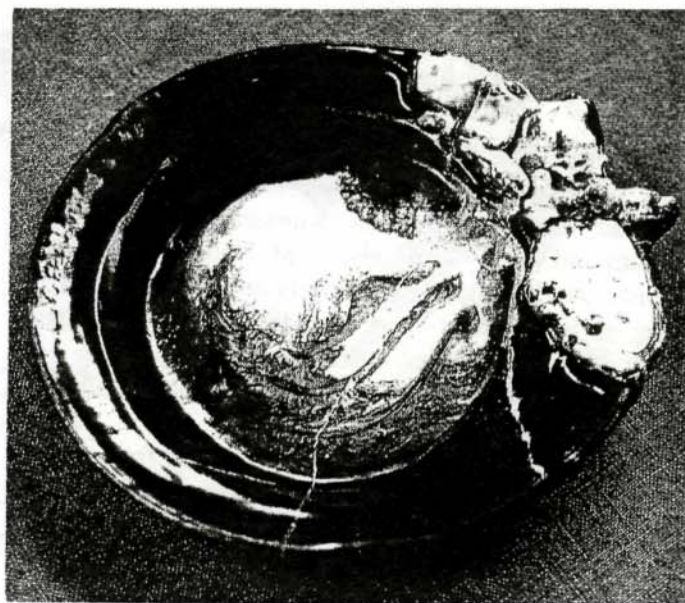
Bindesbølls krukker.

mellem mytologi og naturalisme på den ene side og så stilisering og abstraktion på den anden. Bevægelsen i dette forhold var afhængig af den enkelte kunstners temperament, men også i hvor høj grad vedkommende opfattede keramikken som et materiale, der fulgte sine egne love og krævede et eget formsprog, eller i hvor høj grad keramikken blev brugt illustrativt.

Ved sekelskiftet brydes den illustrative naturalisme af den symbolske ornamentik. Hvor det naturalistiske er dominerende hos Ueterslev-kunstnere som Elise Constantin Hansen og Theodor Philipsen, brydes den hos frie ånder som renæssancemennesket J.F. Willumsen og den keramiske alkymist Niels Hansen Jacobsen, hvis keramik får et dristigt eksperimenterende udtryk. Begge kunstnere var i 1890'erne bosat i Paris og tog indtryk af den franske art nouveau og symbolisme. Og begge betjener sig af symbolske figurationer, dyr og planter, der får en sindbilledlig karakter i deres keramik.

For billedhuggeren Hansen Jacobsen skilte keramikken sig ud fra hans skulpturelle virke. I keramikken beherskede han hele processen fra stof til figur og farve. "Det er det tiltalende ved Keramik, at man skaber selv Stoffet, noget andet med Sten", som han skrev i sine notater over genren. I leret kunne Hansen Jacobsen helt håndgribeligt artikulere den dæmoni og de ubevidsthedsformer, der lå gemt i hans egne og i tidens fornemmelse for sjælelivet. En form for drømmetydning, hvor et mylder af figurer, masker, uhyrer og mareridt vred sig ud i formerne med en gotisk væld i angsten. Som også Hansen Reistrup var Hansen Jacobsens udgangspunkt de middelalderlige katedraler og deres besværgende marefigurer, der maner ondskaften bort. Men i tilfældet Hansen Jacobsen, forvredet ind i grotesken, hvad der understreges af hans glasurers sære changeringer og transparens. Hos ham bliver skønvirkestilen sin egen modsætning, idet den i stedet dyrker hæsliheden, det aparte og bryder de suggestive og forførende rytmer til fordel for formarabesker af en anderledes foruroligende karakter. Symbolismens skjulte korrespondancer mellem sind og natur bliver hos Hansen Jacobsen til ren sjælekunst, projektioner, hvis myldrende dæmoni minder om den svenske forfatter August Strindbergs frenetiske jeg i romanen *Inferno* fra 1895, hvor alkymismens erkendelsessøgning får verden til at opløse sig i lutter fikser-billeder og dæmoniske besættelser. Det bringer Hansen Jacobsens keramiske værk langt ind i det fantastiske.

Willumsen skabte en mere rendyrket dekorationskunst, dyre- og planteformer, som hans bladornamentik til Den frie Udstillings bygning, og hans forskellige skåle, vaser og krukker, hvor han eksperimenterede med glasur, brænding og form med resultater, hvis særpræg nu ikke står Hansen Jacobsen efter. Willumsen brugte fra starten keramikken til en symbolsk fortælling, hvor han ukonventionelt skabte en ny form, en skulpturel mulighed, der - på et andet plan, anvendte leret til at signalere modsætningen mellem naturalisme og stilkunst. Det syndefald, der eksempelvis kendetegner hans berømte Familie vase fra 1891, viser i Willumsens fortolkning, at der er to stadier i kunsten. Et udviklet og et uudviklet, et naturalistisk og et symbolistisk. I vasens billedsprog: forældrenes og barnets. Hver for sig lader de sig afbilde

N. Hansen Jacobsen skål.

nok naturalistisk og genkendeligt, men samlet, som en "synthese" er vaserne et udtryk for et nyt formsprog, hvor forældrene, forglemt i deres egen tankeverden, befinder sig på et andet niveau end barnet. Denne symbolistiske brug af keramikken, blev en del af Willumsens praksis, hvor han i sine figurer, portrætbuster og udkast til hans heroiske skulpturelle livsværk *Det store Relief* kunne skildre forskellige bevidsthedsstadier.

Hos andre kunstnere i Den frie Udstillings kreds, eksempelvis brødrene Skovgaard, får det dekorative element et helt overdådigt udtryk og en vidtløftig elegance. Enkelte værker af Niels Skovgaard er tæt på tidens japonisme...

Her er Niels Skovgaard med sin ekspressive linjeføring og abstrakte kompositioner på vej til helt at frigøre sig fra det illustrationsbestemte formsprog. En frigørelse som Thorvald Binesbøll i tiden er den eneste, der til fulde realiserer.

Henrik Wivels indlæg bringes efter aftale med forfatteren. Det indgår i et større bidrag til bogen *Keramikerne Thorvald Binesbøll* (1997). Her er titlen: *Form og tanke: Thorvald Binesbøll og dansk kunstnerkeramik i tiden omkring år 1900.*

Redaktion:

Poul Erik Hansen (ansvarshavende)
Badstuegade 6, 6100 Haderslev. Tlf. 74 525715
og
Svend Holm Larsen
Bakkevej 3, 6600 Vejle. Tlf. 75 360633

Bladets redaktion modtager gerne stof
fra foreningens medlemmer

Keramikken på Vejen Kunstmuseum

I forlængelse af det på midtersiderne gengivne uddrag af Henrik Wivels tekst til den nye bog om Bindebøll er det en glæde dagligt på Vejen Kunstmuseum at byde publikum ind til et stort udvalg af Hansen Jacobsens keramiske værker. Indenfor museets nuværende rammer har jeg så vidt muligt valgt at lade al keramikken stå fremme i udstillingssalene - hellere en tæt opstilling og mange værker at studere, end at en del skal stå utilgængelige på magasin.

Når vi er fremme i maj måned - helt nøjagtigt fra 2. maj, hvor der er fernisering - vil der atter, som under afholdelse af udstillingen om "De frie Billedhuggere", for alvor være sammenhæng i hele museets opstilling. Her over sommeren vises særudstillingen "Lerets Magi", der er blevet til i nært samarbejde med Kunstforeningen i København. Her vises værker af de kunstnere, der sammen søgte ud til Wallmanns værksted i Utterslev. Kredsen omfatter bl.a. Thorvald Bindebøll, søskendeflokken Suzette, Joachim og Niels Skovgaard, Elise Konstantin Hansen og Theodor Philipsen. Det vil være spændende at kunne gå fra Hansen Jacobsens fransk inspirerede stentøj til Utterslev kredsens kunstnerkeramik.

der i høj grad er vokset ud af den danske kunstnertradition tilsat stærke nye impulser, som de unge dengang havde fået under rejser i udlandet.

Årligt erhverver museet mange spændende værker. Formålet er at tegne et endnu fyldigere billede af museets hovedemne, dansk kunst i tiden omkring år 1900, men også at følge op på nogle af samlingens andre felter, som eksempelvis den nyere danske kunstnerkeramik. I forlængelse af Utterslev keramikken og Niels Hansen Jacobsens arbejde med leret vil det være spændende at se nærmere på et værk, der sidste år erhvervedes på auktion i København. Det drejer sig om Karl Hansen Reistrups relief af Thor på besøg hos underverdenens gud Hel. Det hænger endnu ikke i udstillingssalene, men vil komme frem, når det har fået en passende ramme.

Slutteligt skal - i forlængelse af udstillingen med værker af Bjørn Nørgaard - orienteres om, at han har tilrettelagt årets sanseudstilling på Brandts Klædefabrik i Odense. Det er den 10. af slagsen, og den kan ses til og med den 17. maj.

Teresa Nielsen.

Besøgstal på Kunstmuseer

I sommeren 1996 bragte Danmarks Statistik en opgørelse vedrørende besøgstallet på de danske Kunstmuseer, og det viste en stigende tendens.

Louisiana er fortsat topscorer, når det gælder om at trække gæster til.

Arken udnyttede i 1996 til fulde nyhedens værdi og havde næsten 284.000 besøgende, selv om stedet først åbnede i marts. Et næsten lige så godt tal som Ny Carlsberg Glyptotek, der havde en fremgang på 35 procent bl.a. på grund af udvidelsen.

Til gengæld mistede Den Hirschsprungske samling 60 procent af gæsterne - men det forklares med et usædvanligt højt publikumstal i 1995 på grund af den succesfulde Anna Ancher-udstilling.

De mest besøgte museer i Storkøbenhavn i 1996:		Antal besøgende 1996:	Antal besøgende 1995:
1.	Louisiana	537.063	510.677
2.	Statens Museum for Kunst	415.500	188.238
3.	Ny Carlsberg Glyptotek	292.109	216.352
4.	Arken	283.750	-
5.	Ordrupgårdsamlingen	112.000	28.300
6.	Thorvaldsens Museum	98.746	85.000
7.	Den Hirschsprungske Samling	37.530	94.294
8.	Rudolph Tegnens Museum	15.954	15.921
9.	C.L.Davids Fond og Samling	15.673	14.955
10.	Kastrupgårdsamlingen	12.232	13.644
De mest besøgte museer i provinsen i 1996:		Antal besøgende 1996:	Antal besøgende 1995:
1.	Skagens Museum	194.729	211.611
2.	Bornholms Kunstmuseum	71.971	68.500
3.	Glasmuseet, Ebeltoft	65.100	65.558
4.	Anna og Michael Anchers Hus, Skagen	64.836	74.016
5.	Museet på Sønderborg Slot, Kunstafdelingen	64.535	64.478
6.	Trapholt v. Kolding	62.043	58.658
7.	Nordjyllands Kunstmuseum	61.840	64.639
8.	Museet for Fotokunst, Odense	50.418	49.559
9.	Aarhus Kunstmuseum	50.000	69.361
10.	Silkeborg Kunstmuseum	47.753	46.574

Fra Louisiana museet.